

Asia: VN/14302/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta uudeksi ilmastolaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esityksestä

Elintarviketeollisuusliitto ry toteaa, että lähinnä viranomaistoimintaa ohjaavana ilmastolain vaikutukset elinkeinolle ovat epäsuoria. Lain päivittäminen eräin kohdin on kuitenkin tarpeen jo tavoitelukujen muuttumisen takia, ja myös lain laajentaminen mm. välitavoitteiden asettamiseen, sekä tehokkaampaan suunnitteluun ja seurantaan ovat paikallaan. Ne osaltaan varmistavat sovittujen tavoitteiden saavuttamista, joihin elinkeinoelämäkin on sitoutunut. Samalla se parantaa toimintaympäristön ennakoitavuutta myös elintarviketeollisuuden toimijoiden taholla. ETL kuitenkin painottaa, että kansallisten varsinkin lyhyen aikavälin välitavoitteiden sekä ohjaavien toimien tulee olla mahdollisimman joustavia ja huomioida mm. teollisuuden investointisykli ja toimialojen eroavuudet.

Koko ilmastonmuutoksen torjuntaan ja sopeutumiseen liittyvä sääntely eri tasoilla, sisältäen EU-tason sopimukset ja eri poliittiset päätökset ja strategiat, on erittäin laaja ja mutkikaskin kokonaisuus, ja jää helposti elinkeinotoimijoille monilta osin epäselväksi. Mielestämme ilmastolain yksi tärkeä tehtävä on selkeyttää tilannetta kaikilla tasoilla. Se ei myöskään saa tarpeettomasti jäykistää mahdollisuuksia erilaisiin tavoin toteuttaa ilmastotoimia, jolloin lopputulos voisi olla tavoitteen vastainen.

Mm. toimialojen tiekartat ja jo ripeasti alkaneet yritystason toimenpiteet ovat tärkeä osa kokonaisuutta. Mainittakoon, että elintarvikealalla kuluttajien kiinnostus tuotteiden ilmastoelinkaariin ja niiden alentamistoimiin on vahva ajuri päästöjen alentamiseksi ja kannuste innovaatioihin.

Kuten vaikutukset -kohdassa todetaan, on lakimuutoksen vaikutusten arviointi erittäin vaikeaa, ja se riippuu paljolti muista päätöksistä tämän lain ulkopuolella. Tämänkin takia ilmastolakia tulee voida luonteensa mukaisesti jatkossakin päivittää tarpeen mukaan, ja tarkentaa suhdetta muuhun lainsäädäntöön.

Hiilineutraaliustavoite ja päästövähennystavoitteet (2 §)

ETL ei ota tässä yhteydessä kantaa jo sovittuihin ja päätettyihin ylätasoon tavoitteisiin. Ne ovat haastavia mutta käsityksemme mukaan saavutettavissa. Välitavoitteet voivat edesauttaa tavoitteeseen pääsyä, mutta niissä on huomioitava niiden asettamisen vaikeus ja tarvittavat joustot ja vaihtelut. Jyvittäminen eri sektoreille on haastavaa ja etenkin teknologiset mahdollisuudet vaihtelevat ja niitä on vaikea ennakoida. Maataloussektorin osalta on huomioitava biologisen perustuotannon erityispiirteet fossiilisista lähteistä riippumattomien päästöjen osalta (dityppioksidi ja metaani). Elintarvike/maataloussektorilla päästöjä kompensoivan hiilensidonnallisuuden merkitys tulee olemaan kasvava. Jatkossa maatalous tullaan kytkemään EU-suunnitelman mukaisesti myös kiinteämmäksi osaksi maankäytön kokonaisuutta (ns. AFOLU). Pidämme tätä kehitystä kannatettavana.

Elintarvike/maataloussektorilla kompleksisuutta lisäävät myös muut ilmastotavoitteille rinnakkaiset ympäristötavoitteet kuten vesistöjen ravinnepäästöjen vähentämisen sekä monimuotoisuuden lisäämisen huomioiminen.

Valtion viranomaisen ja kunnallisen viranomaisen edistämismääräys (5 §)

-

Suunnittelujärjestelmä, erityisesti uusi maankäyttösektorin suunnitelma (7–13 §)

ETL pitää hyvänä ja luontevana kehityksenä, että myös maankäyttösektorin suunnittelu otetaan osaksi myös ilmastolakia. Maankäyttö ja hiilensidonta on elintarvikesektorilla hyvin keskeinen osa tavoitteiden toteuttamisessa.

kts. myös edellä kohta tavoitteet.

Ilmastopolitiikan seuranta ja ilmastovuosikertomus (15–18 §)

-

Saamelaiskulttuurin edistäminen, saamelainen ilmastoneuvosto (mm. 14 §, 21 §)

-

Suomen ilmastopaneeli (20 §)

-

Muutoksenhaku (22 §)

-

Esityksen vaikutukset

-

Muita huomioita

Ilmastonmuutokseen liittyvät sopeutumistoimet (ehkäisemisen lisäksi) ovat elintarvikesektorille erityisen tärkeitä, ja alkavat olla jo konkreettisesti käsillä. Koska toimenpiteet vaihtelevat olennaisesti eri toimialoilla, pidämme järkevänä, että tavoitteisto ja toimenpiteet suunnitellaan hallinnonaloittain kansallisen sopeutumissuunnitelman kautta. Tämä on todettukin lakiesityksessä. Käsillä olevaan ilmastolain 10 §:n ehdotetut mm. menettelytapoihin ja seurantaan liittyvät lisäykset ovat mielestämme asianmukaisia.

Heikkilä Pekka
Elintarviketeollisuusliitto ry